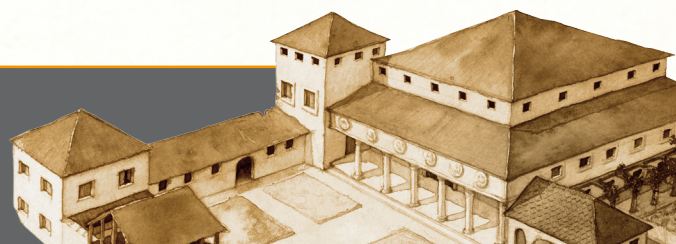

1. ARC-HAB : Geschiedenis

Alles begon met de wens van een man die gepassioneerd was voor zijn regio en die deze regio aan een groter publiek wou laten ontdekken.

In de jaren '70, leidde deze mijnheer, Benoît Halbardier, op de site van de villa van Sesselich (gemeente Aarlen) een groep die was samengesteld uit inwoners van Habay en leerlingen van een lyceum van de gemeente Habay waar hij ook leraar was. Later, in 1979, begon deze groep ook aan opgravingen in de villa van Chaumont in Rulles (gemeente Habay).

Eens de opgravingen afgelopen waren, stopte de ploeg haar werk niet en in 1984 gaf Mijnheer M. Halbardier aan Alain Thomas de opdracht om verschillende prospecties en onderzoeken te doen op site « Mageroy » te Habay-la-Vieille. In 1986 startten de eigenlijke opgravingen en die gaan vandaag de dag nog steeds door...

Daar de opgravingen op de site, die een grote wetenschappelijke waarde hebben, steeds belangrijker worden, gaat deze archeologische vereniging op 7 juli 1991 een VZW « ARC-HAB » oprichten. Na een eerste subsidie van het Waalse gewest (DGO4) en de VDAB in 1994 subsidieren wij geregeld vanaf 1996 en de gemeente Habay subsidieert vanaf 1997. Een beetje later volgen dan ook de provincie Luxemburg en privéinvesteersders.

In 1998, beslist de gemeente Habay om eigenaar te worden van de site en haar vestigingen en vertrouwd op basis van een schriftelijk akkoord het beheer en de opgravingen aan de VZW toe. Vandaag heeft de VZW de gronden

teruggekocht en is zij ook de eigenaar van het grootste deel van het domein « de Mageroy ».

In datzelfde jaar 1998 vertrouwt de VZW de technische leiding van de opgravingen aan Henri Gratia toe en vanaf 1999, doet zij beroep op een archeoloog om de leiding van de opgravingen waar te nemen.

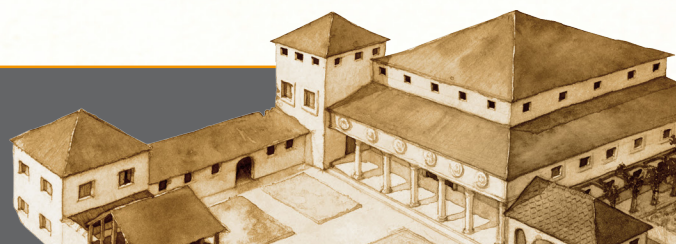
Buiten al het wetenschappelijk werk, legt onze vereniging er zich ook op toe om deze buitengewone site nieuw leven in te blazen aan de hand van, herstellingen, tal van geleide bezoeken, uitgeven van publicaties en andere activiteiten die zich maar blijven ontwikkelen. Dit alles bewijst dat deze site nog even levend is als 2000 jaar geleden.

De stichtende leden van de VZW ARC-HAB zijn : Benoît Halbardier, Marcel Rausch, Dominique Schmidt, Christian Collin, Marc Halbardier, Maryvonne Schmidt, André Burnet, Alain Thomas, Simon Vandebosch, Isabelle Simon, Michèle Cornet, Pierre Mergaux, Pierre Gaimant, Odette Collin, Arnaud Pammers, Marc Valentiny, Dominique Halbardier, Michaël Plumier, Jean-Claude Meulemans, Michel Ruchard, Paul Rion, François-Michel Fasbender, Stephan Gillard, François Henoumont, Frédéric Lamand, Frédéric Fortain, Michaël Plumier, Yannick Pêcheux, Suzanne Petges, Frédéric Philippin, Vinciane Schockert.

2. De geologie

en de vestiging van de archeologische vindplaats

De geologie

Vanuit geologisch standpunt heeft de streek van Habay in het noorden een ondergrond van Ardeense leien zandsteen en ten zuiden van de rivier de Rulles, een Mesozoïcum (= het derde geologische hoofdtijdperk) sedimentaire afzetting verbonden aan het Parijse bekken. Het geheel van het domein ligt schrijlings op de grens die twee verschillende regio's scheidt nl. de Ardennen en Lotharingen. Het is hier dat ongeveer 200 miljoen jaar geleden de bergen en de zee elkaar ontmoetten.

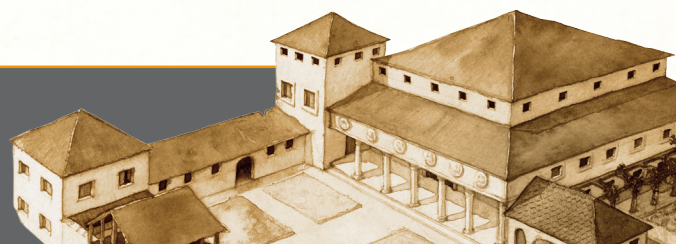
De ondergrond van de vestigingsplaats bevat verharde Dolomitische kleisteen (de Formatie van Attert) die een donkerrode tot grijs-groene kleur heeft. De pannembakkerijen van Houdemont, een naburig dorp, gebruikten vroeger deze kleisteen. De bovenste laag bevat faciës van zand en zachte zandsteen (de Formatie van Mortinsart) die bovendien voor de bouw van de villa zullen worden gebruikt. Deze zandsteenachtige formatie laat door erosie kleine korreltjes witte kwarts vrijkomen en die worden dan ook massaal teruggevonden tijdens de opgravingen. Deze laag onderscheidt zich in het landschap door een kleine cuesta (= een assymetrische rug in een helling) die « Rhaetien » wordt genoemd, die de zuideroever van de Rulles begrensd en op de top daarvan zal de villa worden opgericht.

De vestiging van de archeologische vindplaats

De vestigingsplaats van het agrarisch complex van de Mageroy is vrij intrigerend omdat ze niet echt beantwoordt aan de criteria die de landbouwingenieur Columelle in de eerste eeuw van ons tijdperk voorschreef. Eigenlijk heeft de eigenaar van de terreinen voor een noorderhelling in een kleine vochtige hoek tussen drie verhoogde plateaus in het zuiden, het westen en het oosten, gekozen en die helling lag bovendien in de nabijheid van een moerassige diepte. Deze specifieke eigenschappen van het terrein vereisten belangrijke grondwerken zoals bijvoorbeeld het graven van fundamenteën tot op een diepte van 3.85 meter op bepaalde plaatsen alsook de aanvoer van ongeveer 3000 kubieke meter zand en klei voor het uitvoeren van de uitgestrekte artificiële grondwerken. Maar het moet gezegd worden dat de aanwezigheid van natuurlijke bronnen meer dan zeker een primordiale rol heeft gespeeld in de keuze van de vestigingsplaats en dat dit waarschijnlijk één van de hoofdbekommernissen van de eigenaar was.

3. Historische achtergrond en aardrijkskunde

Tijdens de 1e eeuw van ons tijdperk, namen de vestigingen van de Gallo-Romeinse villa Mageroy een gebied in het noorden van de streek van Gallië, in. De villa lag ten noord-westen van de stadsstaat Trévieren, in vogelvlucht op een 5-tal kilometer afstand, ten noorden van de plaats Etalle (Stabulum) dat aan de steenweg Reims-Trier grensde, op zo'n 13 en 18 km van de agglomeraties (vici) Aarlen « Orolaunum » (in het oosten) en Virton « Vertunum » (in het zuiden) evenals op ongeveer 12 km van het ontdekkingsstation « la Corne du Bois des Pendus » in het noord-westen op de steenweg Aarlen - Tongeren. De villa lag dus in de nabijheid van Aarlen en haar belangrijk wegenkruispunt dat de aan- en afvoer van produkten van het landbouwcomplex van en naar een uitgestrekt gebied toeliet. Tot op heden is geen enkel verscholen hoekje dat de villa met deze hoofdwegen verbindt, nog niet blootgelegd.

Heel de Gaumestreek wordt stuk voor stuk door de steenweg Reims-Trier, die een belangrijke uitwisselings- en verdedigingsas was, doorkruist en is zeer rijk aan Gallo-Romeinse overblijfselen.

In de omstreken van de vestiging-splaats van de Mageroy, zijn er in de loop van de laatste eeuwen verscheidene ontdekkingen gedaan.

Op 500 m ten noorden van de villa, langs de rivier de Rulles, is er op grote diepte een grote graanmolen, die in contact was met Romeins aardewerk, gevonden .

Op ongeveer 1,5 km ten noorden van de villa zijn sporen van een tumulus

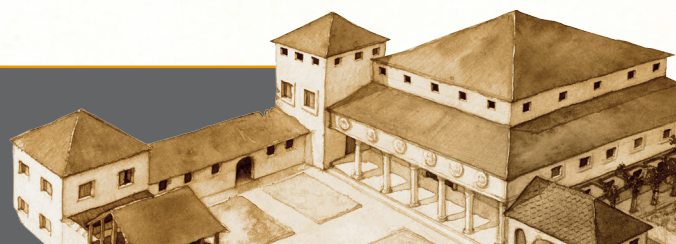
gevonden en op 1 km ten westen werden op « Vivier François » en op « au Trou au Sable » graven ontdekt.

Op grotere afstand, moet men ook de villa van Chaumont in Rulles (een gemeente van Habay), de kleine vestiging van de Châtelet in Habay-la-Neuve evenals de overblijfselen van de Zillen Baum van Schneyer Langt , het Zillen Feld van Hachy (gemeente Habay) en de vestiging en de grafheuveltjes dichtbij de plaats Romweis, nog altijd de gemeente Hachy, vermelden.

Traduction/Vertaling : Myriam Champagne

4. De ontdekking van de villa

Het vestigingsterrein van Mageroy was reeds door verscheidene generaties vergeten toen het plots in 1984 opnieuw ontdekt werd. Niets liet dan ook maar vermoeden dat er ooit een villa had gestaan maar dankzij diverse bronnen zijn we erin geslaagd om deze Gallo-Romeinse infrastructuur te voorschijn te halen.

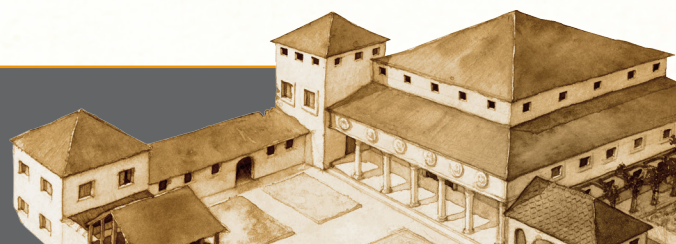
Zo heeft een schriftwerk uit 1851 ons geleerd dat Jean-Baptiste Grevisse, een landbouwer die de terreinen van Mageroy in zijn bezit had, daar verschillende Romeinse structuren evenals diverse voorwerpen ontdekt heeft. Maar deze geschriften leerden ons ook dat zijn voorouders van het begin van de XVII de eeuw nog het geluk hebben gehad om de ruïnes van de hoofdgebouwen te zien.

Door de eeuwen heen heeft in Habay-la-Vieille een legende standgehouden. Zij sprak over het bestaan van drie kastelen rondom het dorp. G.F. Prat, die dat heeft neergeschreven in de XIXde eeuw, vermeldt een eerste kasteel, dat van Mageroy, ten zuiden, een tweede kasteel ten westen, het kasteel van de « Rwinches » en een derde ten noorden, een kasteel dat « Marlet » wordt genoemd. De kasteelheren van deze domeinen hadden onderling afgesproken om elke avond, op hetzelfde uur, naar de hoogste toren van hun kasteel te gaan om daar als teken van veiligheid een toorts aan te steken. Het licht van deze vlammen, dat van heel ver zichtbaar was, betekende dat alles in orde was. Als één van de drie toortsen niet brandde, moest men op zijn hoede zijn, of zelfs diegene van de drie

kasteelheren die in gevaar was, gaan verdedigen. De vestiging van de Gallo-Romeinse villa werd dus in het verleden beschouwd als de vestigingsplaats van een voormalig kasteel. De uitgestrektheid van deze ruïnes, die in de XVIIde eeuw nog zichtbaar waren, heeft deze visie nog meer doen gelden.

Volgens bepaalde auteurs gaat de oorsprong van de plaatsnaam Mageroy terug naar het laag-Latijn Maceriae. Deze Latijnse term betekent « muren ». Enkelen durven zelfs verder te gaan door te stellen dat de term verwijst naar ruïnes of muren in puin. Andere plaatsen van de Gaume of de regio van Bastogne worden gekenmerkt door dezelfde stam zoals het plateau van « Majerou » in Virton / Saint-Mard, de « Magerot » in Torgny, de « Magenot » in Sainte-Marie-sur-Semois, de villa van « Magire » in Harzy en het « Bos van Magers » in Senonchamps waar ook Gallo-Romeinse overblijfselen werden gevonden. In De buurt van de villa Mageroy, zijn er andere belangrijke namen: Rode Aarde, Alle Zielen en de Weg van de Romeinen. Observatie van molshopen doorheen de tijd, onderzoeken van de bodem tijdens het ploegen, luchtfoto's, archeomagnetische polls en allerlei handleidingen hebben uiteindelijk gelijk gekregen over de grondophopingen die het terrein van Mageroy bedekten en verborgen hielden.

5. Een villa, een landbouwcomplex

De Gallo-Romeinse villa Mageroy is, zoals tal van andere villae, een landbouwcomplex in het midden van zijn domein. Het gebouwencomplex bestaat gewoonlijk uit twee delen: het pars urbana dat het hoofdgebouw bevat en het pars rustica dat is samengesteld uit de binnenkoer en de bijgebouwen.

Op het domein van Mageroy vormde het hoofdgebouw een nagenoeg centrale plaats binnen de ommuring. Vòòr de woning lag er een kleine binnenplaats die telkens, op de noorderhoek, was uitgerust met een tweede woningeenheid. Het herenhuis was opgebouwd volgens een vrij conventioneel plan: een zuilengalerij voor de voorgevel, een grote centrale zaal die langs weerszijden werd geflankeerd door twee vleugels waarvan de westervleugels bestemd was voor appartementen en de oostervleugel was bestemd voor gemeenschappelijke ruimtes zoals de keuken en de eetkamer.

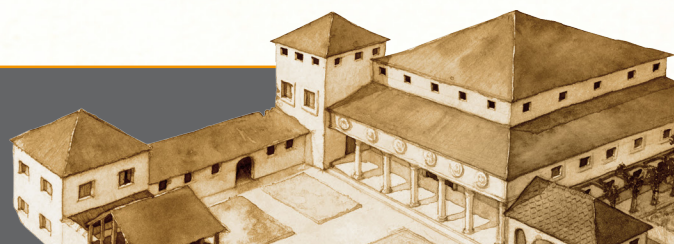
De binnenplaats, langs 3 kanten gesloten (oostkant, zuidkant en westkant), strekte zich over bijna 3 ha. uit. Langs de muren aan de oost- en de westkant, heeft men 2 gebouwen opgericht, waaronder 4 bijgebouwen die dienst doen als stal, veeststal, paardenstal, werkplaats maar ook een woning voor het personeel. Tot op heden is er nog maar één van deze bijgebouwen volledig opgegraven. De zuidelijke muur werd op 10 meter afstand, langs de binnenzijde door een tweede muur begrensd die zo de gesloten ruimte afbakende. Beneden aan het huis, werd er een groot waterbekken, met een oppervlakte van

bijna 900 vierkante meter, aangelegd. De omwalling omvat eveneens de bron en de beek « le Mageois » alsook een gans netwerk van waterwinning dat bestemd is voor de watervoorziening van baden met stromend water. Ten noorden van de binnenkoer werden drie kalkovens, die geen tijdgenoten van elkaar waren, evenals een steengroef van dolomiet, opgegraven. Buiten de omwalling, kunnen we niet zeggen tot waar het domein Mageroy zich uitstrekte. Dat is dan ook reden waarom het moeilijk is om het precieze aantal mensen dat in Mageroy woonde en werkte te bepalen.

Het geheel van de gebouwen is niet in één enkele keer opgericht. De eerste stappen van bewoning gaan terug naar het midden van de eerste eeuw van onze tijdsrekening. De IIde en IIIde eeuw hebben elkeen mooie periodes van schitterende bouwwerken gekend: verbouwingen en uitbreidingen hebben elkaar opgevolgd totdat de verblijven werden verlaten in de tweede helft van de IVde eeuw.

6. De opgravingen

Eenmaal de geschreven en mondelinge bronnen zijn geraadpleegd, kan het opzoekingswerk op het terrein starten. We beginnen met onderzoeken te voet om zo te kunnen zien of er aan de oppervlakte aanwijzingen van bewoning te vinden zijn. In de weiden bewijzen de molshopen ons hierin een grote dienst.

Zodra de zone die rijk is aan grondvesten, is afgebakend, beginnen we aan een reeks onderzoeken met de spade voor kleinere oppervlakten of met de graafmachine voor meer uitgestrekte terreinen. We verwijderen de humuslaag en de hedendaagse grondlagen om zo de voormalige grondlagen te bereiken. In bepaalde gevallen zal de graafmachine over een grotere oppervlakte sleuven graven zodat we een beter zicht krijgen op het geheel van de sporen. In Mageroy zijn de eerste structuren op 0,40 meter diepte gevonden maar op bepaalde plaatsen zijn we tot meer dan 2.40 meter diep moeten gaan.

Wanneer de wand van een geul met een troffel is schoongemaakt, kan de archeoloog de verschillende grondlagen die zich tijdens de bewoning hebben opeengestapeld, waarnemen en gaat hij aan elk van deze lagen een nummer toekennen. Hij neemt een foto van de geul, tekent ze uit op millimeterpapier en zal ze vervolgens informatiseren. Het is op basis van deze sleuven dat de archeoloog hypothesen zal ontwikkelen en dit met de bedoeling het historisch terrein te reconstrueren.

De voorwerpen die in deze verschillende sleuven worden teruggevonden zullen ons toelaten om een

chronologische volgorde aan de verschillende grondlagen toe te kennen. In feite zijn, net zoals in onze tijden, in het Gallo-Romeins tijdperk ook de vaat, de siervoorwerpen, de juwelen alsook de muntstukken steeds weer geëvolueerd. Elk tijdperk kent zijn specifieke stijl en vormen.

De archeoloog wordt in zijn onderzoeken door verschillende wetenschappers, die gespecialiseerd zijn in wetenschappelijke vertakkingen van de archeologie, bijgestaan zoals: anthracologie (door microscopische observatie van houtskool, identificeren we de soorten bomen die op dat moment in de natuur aanwezig zijn), archeozoölogie (studie en identificatie van beenderen van dieren), carpologie (studie van zaden en vruchten), dendrochronologie (data toekennen aan bomen en bossen), palynologie (stuifmeelanalyse), enz.

7. Multidisciplinaire opgravingen

De opgraving van het bekken en de kleine vijver die eraan vooraf ging, begon in 2004. Deze omgeving, die nat en kleiachtig bleef door de eeuwen heen, leverde bewijzen van goed bewaard gebleven organisch materiaal en is veelzeggend over de aanwezigheid van een krioelend dagelijks leven in Mageroy.

Zo werd er een team van wetenschappers opgericht om deze bevindingen te onderzoeken en daar een maximum aan informatie uit te halen: een studie van houtskool (anthracologie) en hout (xylologie), studie van granen en pitten (carpology) studie van pollen (palynologie), studie van beenderen van dieren (archeozoologie), een datum toekennen aan hout (dendrochronologie), enz.

Al deze studies stellen ons in staat om op verschillende momenten in zijn geschiedenis, een beeld van de flora en fauna rond dit domein te krijgen; zij onthullen ons ook diverse activiteiten die werden ontwikkeld en ze geven ons meer waardevolle informatie over de chronologie van de gebeurtenissen die het domein heeft gekend. Al deze studies zijn nog aan de gang en sommige resultaten zijn nog niet beschikbaar.

Bijvoorbeeld, Freddy Damblon, anthracologist en xyloloog van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen van België, analyseerde honderden fragmenten van houtskool en hout met als doel de precieze soorten te bepalen. Dankzij deze analyse konden een twintigtal soorten bomen en struiken worden benoemd, waaronder vanzelfsprekend de eik en de beuk,

alsook de hazelaar, de notelaar en ook een stuk hout van een wijnstok, wat betekent dat de wijnranken rond het domein verbouwd of geplant werden.

De studie van pollen is complementair aan de anthracologie. De resultaten tot nu toe verkregen door Ann Defgnée, tonen met name aan dat ook het einde van de eerste en vroege tweede eeuw, de aanwezigheid van kleine bomen afnam en dat de landbouw werd ontwikkeld in Mageroy. Even later vinden we sporen van een nat weiland grenzend aan het bekken terug.

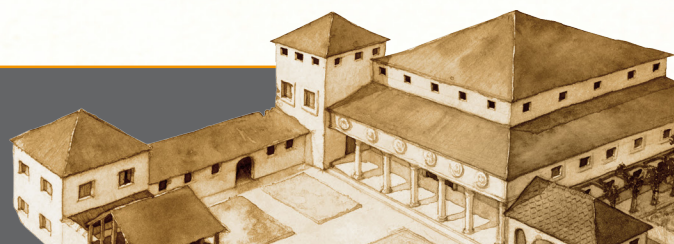
Een plank van onder de muur rond het bekken is bestudeerd door Willy Tegel dendrochronologist, en toont aan dat de datum waarop de boomstam (waaruit deze plank afstamt) werd gekapt, teruggaat naar 147 jaar na Christus: het bekken zou dus niet gebouwd zijn vóór die datum.

Andere elementen zijn op deze manier ook onder onze aandacht gebracht: de heer Heim van de universiteit van Louvain-la-Neuve heeft zo alle graansoorten, die in de zolder van het woongebouw waren opgeslagen, kunnen definiëren alsook de namen van wilde planten die tussen deze graansoorten groeiden.

De samenwerking met wetenschappers die gespecialiseerd zijn in deze specifieke disciplines is essentieel. Het zal ons nog veel meer inzicht bezorgen in het leven in Mageroy tijdens de eerste vier eeuwen van onze jaartelling.

8. Het aardewerk

Op de site van Mageroy vormen de aardewerken voorwerpen het belangrijkste onderdeel van het teruggevonden materiaal. Er zijn tientallen kilo's scherven teruggevonden. Het aardewerk was bestemd voor divers gebruik: als tafelservies, om maaltijden in klaar te maken, om afvalresten te vervoeren en te bewaren. De keramieken voorwerpen zijn zeer kostbaar omdat ze helpen om data toe te kennen aan de verschillende grondlagen die zich opeenhoopten gedurende de bezetting van de site. In feite is het repertoire van de verschillende soorten (typologieën) romeins aardewerk gedurende de eeuwen geëvolueerd evenals de bevoorradingsoorsprong van het fijne en alledaagse aardewerk.

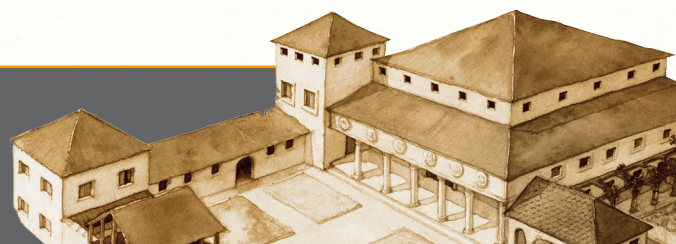
De archeoloog doet op een aardewerkspecialist beroep om de verschillende loten teruggevonden aardewerken voorwerpen te bestuderen. Eens er aan deze voorwerpen een datum is toegekend, gaan ze aan de archeoloog de mogelijkheid bieden om ook meer te weten te komen over de chronologie van de bezetting van de site. Het is hieraan dat de VZW ARC-HAB zich wijdt met de hulp van een aardewerkspecialist van een Waalse openbare dienst, Frédéric Hanut.

Een brede waaier van aardewerken voorwerpen, gaande van drinkbekers tot mediterane invoerkruiken, werden op de site van de Mageroy teruggevonden. Zij kwamen van lokale of verder afgelegen ateliers. Wel is er nog geen enkele pottenbakkersoven teruggevonden op de site maar we weten dat er in de regio verschillende ateliers aanwezig waren

zoals in Aarlen, Saint-Mard (Virton), Huombois (Etalle) alsook in Hambressart (Tintigny). Zij hebben waarschijnlijk hun creaties aan de inwoners van de Mageroy verkocht. Het aardewerk dat van grote ateliers zoals Trier in de Moeselvallei, Keulen in het Rijnland of Argonne in Frans Lotharingen kwam, is uiteindelijk in Mageroy aangekomen daar het niet ver van de grote commerciële stromen van het oosten van Belgisch Gallië was gelegen. De landelijke vestigingen in het zuiden van de provincie Luxemburg werden hoofdzakelijk via de weg van aardewerk bevoorrad.

9. Organische materialen

Het domein van de villa Mageroy is gevestigd op het terrein van een voormalig moeras, te midden van bronnen die uit de mergellagen opborrelen, daar waar de grondwaterspiegel zeer ondiep is. Deze omgeving heeft het behoud van vergankelijke materialen zoals hout of leer, die legio zijn in dit agrarisch complex, bevorderd.

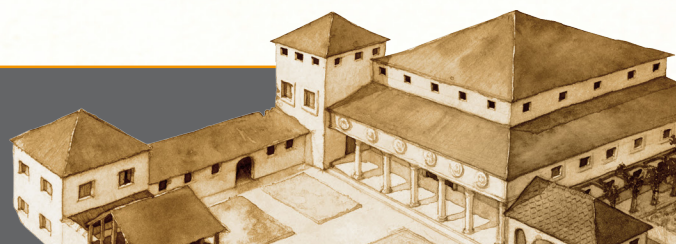
Op de binnenplaats, werden in de derde eeuw twee grote diepe geulen van ongeveer 1,60 meter gegraven, maar ze werden blijkbaar vrij snel opgevuld. Op de bodem van één van hen, werd het volgende teruggevonden: een grote hoeveelheid overblijfselen van eikenhout, schors en een vijftiental planken spinthout maar ook boommos en een pakket spartwijgen die hun groene naalden hadden behouden op het ogenblik dat ze ontdekt werden.

In het bekken en eromheen, werden er veel voorwerpen in hout en leer ontdekt. Van op de bodem werd een grote leren schoen opgevist. Verder werden er eveneens meerdere lederen zolen waarvan er sommigen met spijkers waren beslagen, anderen in hout die klompen worden genoemd, evenals een zool bestaande uit gevlochten stro, teruggevonden. Drie schoppen of misschien wel peddels werden opgegraven. Op ongeveer 0,20 m van de bodem van het bekken, hebben de gravers 11 leidingen in eik van wel 2 meter lang en waarvan de boomstronk naar schatting gekapt werd tussen 180 en 210 na Christus, kunnen meten en fotograferen. Tientallen pitten, zaden en overblijfselen van vruchten werden tijdens

de opgraving van het bekken verzameld: pruimen, kersen, perziken, peren, appels, rozijnen, hazelnoten, walnoten, beukenootjes, enz... Er bestaan zoveel intact gelaten overblijfselen die getuigen van de ontwikkeling van de kweek van fruitbomen in Mageroy.

10. & 11. Voorwerpen van het dagelijkse leven

De verschillende opgravingen hebben ons geholpen om een indrukwekkende hoeveelheid archeologisch materiaal, dat ons informatie over het dagelijks leven en de mensen van Mageroy tussen de eerste en de vierde eeuw verschaft, te ontrafelen.

In de centrale zaal (triclinium) van het hoofdgebouw, wijdde de inwoners zich aan verscheidene spelen daar verschillende spelpenningen uit been en glaspasta vervaardigd en een aantal dobbelstenen, waaronder één die misleidend werkte, op die plaats zijn teruggevonden. De graafmachines vonden loden gewichten van een handwever en fijn versierde bladerkransassen uit been vervaardigd : er werd daar wol geweven en gesponnen ! In aanvulling op deze ontdekkingen, getuigen veel broches van ijzer, brons en zilver, een veelheid aan munten, naalden en haarspelden in been, ijzeren bestekken, ... op hun manier van het leven dat in deze grote ruimte werd geleid.

In de kelder van het hoofdgebouw, getuigen verschillende vondsten van de rijkdom van de bewoners destijds: twee monetaire schatten - één van 30 sestertiën en dupondii (munten uit het Romeinse Rijk) daterend uit de periode van 79 tot 192 en de andere schat bevatte 105 zilveren Antoninianussen daterend uit de periode van 238 tot 262 - evenals een zilveren ring met een Latijnse inscriptie « Vivas Mici Dom » die als volgt kan worden vertaald : « Gedraag je goed, Micia, meesteres van de verblijven ».

In een van de twee huizen op de kleine binnenplaats, zijn er verschillende pennen, spatels en marmeren platen , die gebruikt worden ter voorbereiding van oogdruppels evenals werktuigen voor de behandeling van de ogen, teruggevonden. De opgravingen hebben ook toegelaten om verschillende

stukken ijzer van een ploegwiel, een instrument dat wordt gebruikt om de bodem te bewerken, terug te vinden. Al deze ontdekkingen bevestigen het belang van de persoon die daar woonde. Misschien was hij de manager van de villa, die in feite de echte beheerder van het agrarisch gebouwencomplex was.

Op het geheel van het uitgegraven gebied, zijn er twee mooie collecties van teugelgeleider (harnas stukjes van een tank) en phalerae (bronzen decoraties voor leer) uit de derde eeuw samengesteld. Deze voorwerpen zetten ons ertoe aan te denken dat militairen of een groep georganiseerde mensen die over tanks beschikten, de villa hebben kunnen bezetten alvorens zijn definitieve overgave.

De grondaanvulling van het bekken, verbergde naast haar voorwerpen uit organisch materiaal, een aantal metalen voorwerpen die blijkbaar met opzet werden beschadigd en in het water werden gegooid, hetgeen een teken van moeilijke tijden in de tweede helft van de derde eeuw vormt: een dodenurn gemaakt van lood, een ijzeren wielas, een ijzeren hangslot, een onderdeel van een ijzeren ketting die 2 meter lang is en het achterste deel van een grote loden kom.

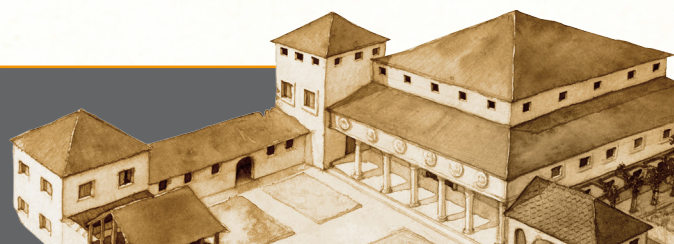
Dichtbij het bijgebouw, zijn er twee kleine gepolijste stenen bijlen (phtanites) die uit de Neolithische periode (9,000 tot 3.300 v. Chr.) dateren en die zijn opgegraven uit de Romeinse lagen. Gallo-Romeinse bewoners bewaarden ze waarschijnlijk als een amulet.

Het kleinste voorwerp of onderdeel van een voorwerp vertelt ons een klein stukje over het leven van de mensen in die tijden.

Traduction/Vertaling : Myriam Champagne

12. Moeilijkheden van de derde eeuw en het einde van de bezetting

Rond het jaar 262, vat het residentiële deel van de villa Mageroy vuur. De twee geldschatten, waarvan één de toekenning van een herkomstdatum heeft mogelijk gemaakt, werden onder het puin, dat door de brand werd veroorzaakt, en net erboven, teruggevonden. De precieze oorzaken van de brand zijn niet met zekerheid gekend, maar het is redelijk om aan te nemen dat dit om een criminele brandstichting gaat die na de plundering van de villa werd veroorzaakt. In onze streken hebben in diezelfde periode vele Gallo-Romeinse villa's hetzelfde lot ondergaan: men moet dit gebeuren dus aan een gebeurtenis verbinden die het geheel van onze regio's heeft getroffen.

Het Romeinse Rijk krijgt vervolgens met een ernstige interne crisis te kampen; in het Oosten evenals in het Westen, vormen de legioenen keizers maar breken ze ook weer af (militaire anarchie van 235 tot 285), terwijl de barbaren (Alemannen, Franken, Saksen, Gothen, ...) de grensgewesten afdwingen. In deze moeilijke tijden in 242, in 253, in 259, in 261 en vooral in 276, zijn de Duitsers tot in onze streken doorgedrongen. Daar vergripen ze zich aan de plundering van vrijstaande villa's op het platteland. Onze gebieden van Noord-Gallië zullen door de legereenheden van Postumus, eerste Gallische keizer (257-267), van de Germaanse dreiging worden ontdaan.

Veel van de villa's zullen na deze tragische gebeurtenissen, worden achtergelaten. De inwoners kiezen het om achter de muren van een

nabijgelegen stad weg te vluchten. In Mageroy zullen na een bezetting van de ruïnes door een paar enkelingen, een groep van zeer goed georganiseerde personen de villa opnieuw bewonen en sommige delen zullen worden hersteld. In de late derde eeuw, zal een silo-achtige toren die op de versterkte graanschuren (burgus) die elders in de stad Trevieren werden teruggevonden, lijkt, worden ontdekt evenals twee tarwedrogers en gemeenschappelijke latrines zullen op het domein worden opgericht.

De bezetting zal daar tot de tweede helft van de vierde eeuw verder duren. Met uitzondering van een kalkoven van de vroege zeventiende eeuw, gebouwd op de ruïnes van het woonverblijf die op dat ogenblik als steengroeve voor de bouw van smederijen van Habay-la-Vieille dienden, is er tot op heden geen enkel later spoor nog teruggevonden.

Traduction/Vertaling : Myriam Champagne